

BOSHLANG'ICH SINFLARDA TINISH BELGILARINI O'RGATISH METODIKASI

Norkulova Rashida Muxammadjanovna

Forish tumani 29-maktabi

Annotatsiya

Boshlang'ich sinf o'qituvchisi Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilariga tinish belgilarini o'rgatishning mazmuni, maqsadi va samarali metodik usullari yoritilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, tinish belgilari, metodika, yozma nutq, interfaol metodlar, savod o'rgatish

Boshlang'ich ta'limda ona tili fanining muhim vazifalaridan biri o'quvchilarda savodxonlikni shakllantirishdir. Savodxonlikning asosiy tarkibiy qismlaridan biri tinish belgilaridan to'g'ri foydalanish hisoblanadi. Tinish belgilari yozma nutqning mazmunini aniq, tushunarli va mantiqiy ifodalashga xizmat qiladi. Shu sababli ularni o'rgatish metodikasi puxta va tizimli bo'lishi lozim.

Tinish belgilarini o'rgatishning maqsad va vazifalari

Boshlang'ich sinflarda tinish belgilarini o'rgatishdan ko'zlangan asosiy maqsad — o'quvchilarda yozma va og'zaki nutq madaniyatini shakllantirishdir.

Asosiy vazifalar quyidagilardan iborat:

tinish belgilarining vazifasini tushuntirish;

gap ohangi bilan tinish belgilarining bog'liqligini anglatish;

o'quvchilarda mustaqil va ongli qo'llash ko'nikmasini hosil qilish;

yo'zma ishlar orqali bilimlarni mustahkamlash.

Boshlang'ich sinflarda o'rgatiladigan tinish belgilari

Boshlang'ich sinflarda asosan quyidagi tinish belgilari o'rgatiladi:

nuqta (.)

so'roq belgisi (?)

undov belgisi (!)

vergul (,)

Bu belgilar sodda gaplar misolida, o'quvchilarga tushunarli tarzda izohlanadi.

Tinish belgilarini o'rgatish metodikasi

1. Ko'rgazmalilik metodi

Rasmi kartochkalar, jadval va plakatlar orqali tinish belgilarining vazifasi tushuntiriladi. Masalan, gap ohangiga mos rasmlar berilib, qaysi tinish belgisi qo'yilishi aniqlanadi.

2. O'yin texnologiyalari

“Belgini top”, “Gapni to'ldir”, “To'g'ri–noto'g'ri” kabi o'yinlar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va bilimni mustahkamlaydi.

3. Amaliy mashqlar

Matndan tinish belgilarini topish, tushirib qoldirilgan belgilarni qo'yish, rasmlar asosida gap tuzish kabi mashqlar samarali hisoblanadi.

4. Interfaol metodlar

“Savol-javob”, “Aqliy hujum”, “Insert” kabi metodlar orqali o'quvchilarning fikrlash faolligi oshiriladi.

Tinish belgilarini o'rgatishda uchraydigan muammolar va ularni bartaraf etish

Ba'zi o'quvchilar tinish belgilarini mexanik yodlab oladi. Buning oldini olish uchun har bir belgining nutqdagi vazifasi gap ohangi bilan bog'lab tushuntirilishi lozim. Shuningdek, yozma va og'zaki mashqlarni uyg'un olib borish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda tinish belgilarini o'rgatish metodikasi o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilishi kerak. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish tinish belgilarini ongli va mustahkam o'zlashtirishga yordam beradi. Bu esa o'quvchilarning savodxonligi va nutq madaniyatini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. Boshlang‘ich ta’lim davlat ta’lim standarti.
2. Ona tili. 1–4-sinflar uchun darsliklar. — Toshkent.
3. Internet manbalari: pedagogik metodik saytlar va elektron ta’lim resurslari.